

za prodajo ostala, ker je število družbenikov velikobolj rastle, kakor je vodstvo pričakovalo; in ker se je vodstvo stroškov balo, ki so kmalo storjeni, pa težko poravnani, je le po 1000 iztisov poskerbelo. Letos se jih po 1500 in tudi po 2000 natiskuje; ali bomo vse te knjige med ljudstvo spravili, je dvomiti, ker nam tukajšni bukvarji pripovedujejo, da kupčija gre slabo.

„Predmet knjig mora biti koristen duši in telesu slovenskega ljudstva, in odbor se je vselej trudil iz poslanih rokopisov narboljši izbrati, vendar pisatelje navadno ne more vabiti z 40 gold. za polo, kakor Dunajsko društvo stori, tudi ne z 10 goldinarji, da bi kak predmet izdelovali. Dosihmal so se rokopisi vodstvu v Celovec pošiljali, ktero je iz teh narbolj koristne izbralo, Labudskemu knezo-škofu v poterjenje predložilo in potlej tiskati dalo. Prav in Celovškemu vodstvu ljubo bi bilo, ako bi druge vodstva iz svojih okrajev prejele rokopise pretresovale in s svojim mnenjem do Celovškega spremljale. Ali se bo kedaj to zgodilo je težko upati. Skušnja je pokazala, da to ne gre, rokopise od enega mesta v drugo poslati. Lepe in koristne reči se dajo misliti, ali jih djansko izpeljati je težko, včasih nemogoče. Ako bi rokopisi od vodstva do vodstva, od odbornika do odbornika popotvali, bi leto preteklo, preden bi se en rokopis tiskati mogel.“

„Naše besede niso prazne, česar se bote prepričali o prvem rokopisu, ktere ga hoče Celovski odbor drugemu odboru v pretres poslati. Vidilo se bo, da nobena svojeglavnost nas v tem ravnanju ne slepi. Ako se pa naše ravnanje ne veže dobro z družtvenim zakonikom, bo morebiti treba neke paragrafe prenarediti.“

„Manj obširne knjige izdajati napravi večji stroške pri vezanju in razpošiljanju, kakor izdajanje obširnejših knjig. Kdor si pa knjigo kupiti hoče in zamore, bo rajši za deset tiskanih pol dvajsetico, kakor za pet pol petico plačal. „Blaže in Nežica“ je obširna knjiga, vendar je v drugič natisnjena. — Zraven tega je treba pomisliti, da so želje in potrebe slovenskega ljudstva drugačne, kakor nemškega. Ako bi domoljubi knjige Dunajskega društva zastopni predstavljati hotli, bi mi vendar slabo vstregli družbenikom, ako bi jim le take knjige dajali. Bolj upamo vstreči slovenskemu družtvu z izdajanjem sv. pisma, življenja svetnikov, cerkvenih nagovorov, domače zgodovine, z podučanjem per kmetih, izreji otrok itd., kakoršne knjige so navadno obširne. Kedar se družtvu kratki, vendar koristni rokopisi ponudijo, jih bode gotovo z veseljem sprejelo in med družbenike delilo. Močno želimo, da bi družtvene knjige v redu sledile, in da bi njih zapopadki lepo se vezali; ali tega ne bomo dosegli, dokler nima društvo 500 gold. vsako leto v ti namen, da bi pisatelje za rokopise poželjenega zapopadka visoko plačevalo.“

„O dobropkupnem natisu nismo nobenega truda zamudili, ker smo na Dunaj in v Ljubljano zavolj tiskarne cene pisali, in se zagotovili, da Leonova tiskarnica nima višje cene od drugih nar nižjih.“

„Celovski odbor namena družtva samovoljno spremeniti ali clo popačiti nikdar ni mislil, tudi kapitala za družtvo nima in ga ne iše. Na koncu tega leta bo možna prazna, knjige sicer per bukvarjih, alj kupcev malo. Torej menimo, da je družtvu k dobremu napredovanju vse na tem ležeče, da veliko družbenikov med kmeti šteje, da se med prostim ljudstvom ljubezin do branja in do lepih knjig zbudi.“ —

Tako se glasi odgovor Celovškega vodstva.

Dokaj dokaj važnega bi imeli omeniti o tem pretresu. Ker se pa slavno vodstvo prepričanega meni, po nastopljeni poti svoj namen gotovši in bolji doseči, in ker je le ono odgovorno za vspeh družtva, opustimo daljno pretresovanje, ker svojega mnenja nikjer in nikomur siliti

nočemo in vsak bravec našega spisa v 45. listu „Novic“ in pa pričujočega odgovora sam lahko pretehta razmero med tim in unim.

Novičar iz slavenskih krajev.

Xp. Iz Ormuža 24. vel. serp. Marljivi čitatelji „Novic“ bodo barali, kako to, da tako poredkoma dopisujem, — pa kaj, ker nimam posebnih mičnih novic naznati, in ponavljati bi bil le imel, kar so nam „Novice“ od več strani povedale od letošnjih hudih ur. Toča nam je scer reži in pšenice plodno polje na Pesnici in Ščavnici ravno pred žetvijo tako do čistega potokla, da je ostala le prazna slama za košnjo; med Pelenšakom in sv. Tomažom naše okrajne pa je še huje razsajala, tako da je čisto vse v zemljo zabila. Pa tudi v krajih, kjer lepega polja ni zadela huda ura, ni pridelk reži in pšenice bogat bil, ker komaj iz 3 kôp (kôpa ima 3 kopice, kopica pa 40 snopov) se je namlatila letos ena drevenka (vagán); v družih srednjih letinah daje ena kopa eno drevenko; ni se tedaj čuditi, da premožni horvaški najemniki arend svoj celi žitni pridelk mlatičem za majhin dodajek (deputat) prepušajo. Ovës in proso bolj obetata, tudi kuruza posebno na višje ležečih krajih; posebno lepo pa stoji ajda, poglavni krušni sad naše okolice. — Vinske gorice niso kaj vesele; čeravno Lutomerskih ni celo nič, Radgonske pa le tam pa tam toča hudo zadela, sta se vendar va-nje prikradila smod in pikec; tudi tertia plesnjina se prikazuje ne le na brajdah temuč tudi v nekterih nogradih, ktera pa vinorejcom vendar prevelicega straha ne dela. Pomljivo je, da tudi druge rastljine in drevesa, ki so prišle v dotiko z bolnimi grojzdi, so prevlečene s tistim plesnjivcom. Grozna nesreča bi bila za te kraje, ako bi kadaj ta uima obsegla vse naše gorice, ker one so tako rekoč edine rediteljce naših kmetov, iz kterih živé, davke in druge odrajtva plačujejo. Ne vém, kako bi si reveži pomagali, ako bi jih ta nesreča kadaj huji zadela, ker — kakor od vsih krajev čujemo — gotovega pomočka ni zoper to uimo. — Sadje so letos gosence večidel pobrale, le tisti ga bojo imeli, ki so jih pridno oberali, — zdaj jih zavidno gledajo tisti, ki ga nič nimajo in so takrat roké križem deržali, ko je čas bil, požrešne goste pokončavati. Da bi se saj zdaj spametovali!

Med prešiči je razsajala nagla smert; v marsikterem svinjaku je bilo zvečer 4 ali 6 popolnoma zdravih živinčec — drugo jutro so našli vse mrtve. Med konji se je zaplodel smerkelj, ker so gospodarji o smolikah vse premalo pazljivi.

Tudi ljudje v naši celi okolici na štajarski in horvaški strani zlo na neki žolčni merzlici bolehvajo, zavolj ktere je tudi pri nas vkvartirani oddelk ulánov prestavljen bil; k sreči prestopijo bolniki brez posebnih zdravil bolezin.

V ljudskih šolah Vélke nedelje in bližnjih družih tega dekanata so konecletne preskušnje že doveršene. V primeri z drugimi leti se ne moremo hvaliti, ker je letos manj otrok v šolo hodilo, in veliko téh, ki so hodili, je bilo bolj mlačnih. Tibart se nočem spuševati v preiskovanje vzrokov tega, in ne pretresovati opravil naših učiteljev in katehetov, ampak le očitno žalovanje razodeti: da je vedno manj pripravnih učiteljskih pomočnikov, — šolskih bukev, posebno abecednic in katekizmov, pa toliko mnogoverstnih, namesto da bi se po edinih povsod učilo in tako se učenje učencom in razlaganje učiteljem polajšalo!

15. t. m. smo imeli novo mašo, ktere opomnem zavolj izvrstno lepe pridige v krepkem domačem jeziku, in zavolj obhajanih slovesnost v milem narodskem značaju. Da bi mlademu nadepolnemu gospodu duhovniku dano bilo se kmalo vrniti med svoje rojake!

△ Iz Metlike 30. aug. Po zadnjem dežju je nastopila, bodi Bogu potoženo, spet stara vročina, huda suša. Če kmalo ne primóči in če ne bo potem večkrat primakalo, bodo le tisti kaj ajde pridelali, ki so jo po pšenišču ali režišču valje „za serpom“ sejali. To okolič nesreča res že tri leta zaporedoma hudo stiska: predlanskim toča, lani suša, letos pa moča in suša. Ako ne bi bili dobili ljudje teh krajev po cesarski milosti toliko tistega za vojsko pripravljenega laškega pšena (rajža) in dvopéka (suhara), bi jih bilo gotovo veliko od glada pomerlo. Z veseljem Vam poročam, da so si občine okoli Metlike, odkar so svobodnejše, poglobitve občinske pote že lepo popravile in da vedno skerbé, da lepi, ravni in gladki ostajajo. Vinščeki (vinokupci), ki niso bili poprej noben korak brez straha za voz in za banjko (sod z vinom) bodo poslej v Draščiče, Répico, na Kermaćino, v Vinomer, Vidošiče itd., kodar naj boljša vina tega kraja rastejo, lep pot imeli. Lepi poti so res pol bogastva dežele. Čemu ti je dobro blago (roba), dobri pridelki, ako ne more nihče z vozom do njih? Nemara, da marsiktero občino le zavolje slabih njenih potov revščina tare. „Novice“ so že tolikrat priporočale pote popravljati; ali mislim, da ne bo na škodo, to priporočevanje ponavljati. Zgornje pohvale pa ni vreden neki pot nad vodo, ki v mesto sega, po katerem ljudje pogostoma hodijo, ki je pa tako zanemarjen, da bi si utegnil človek posebno ponoči na njem ne le noge, ampak tudi vrat ulomiti. — Novo cerkev pod Hrastom pridno zidajo.

Iz Toplic na Dolenskem 27. augusta. —f— Danes vam bom čudno prigodbo povedal. Nek kmetovavec iz Ribnika, Čermošniške fare, kupi menda na predzadnjem Metliškem somnju vola, ter ga pelje v svojo gorato domačijo, in med drugo goved na pašo spusti. Volek, nepoznane čede še ne vajen, se zmed nje zgubi, in zaide samši med skalovje kake pol ure od vasi. Ali tukaj ga nesreča vloví. Kača ga piči, ter strup tako hitro prevzame, da ne more več dalje, in na mestu obleží. Ko vola z drugo čedo domú ni, ga iščejo in iščejo, ter še le tretji dan najdejo. — najdejo mertvega in že v smradu. Jamo izkopljejo, vola va-njo zavalé, in z zemljo zasujejo. Silno velik medved pa merhovino ovoha, ter pride, jo izkoplje, in se pogosti. Ali slabo mu je zaleгло neznano gostovanje. Seljani ga najdejo kake dni za tem stegnjenega 200 korakov od vola. Pa tudi njegovo meso si je bilo sosebno sladko. Zasledivše ga snedene lesice, se priplazijo, ter do dobrega oglojejo medvedove kosti. Komaj parklji jim še ostanejo in nekaj operaja. Toda ne verjamem, da bi bile peté zdrave odnesle. Menda jim ni boljša pela, kot lakomnemu medvedúnu. 19. dan t. m. gredó žandarji ogledovat to čudno prikazen. Jo ogledajo, in po tem velé brinovití vej in družega okleščja na merhovino nametati, in germado zažgati, da bi kužni puh kake bolezni ne spočel in daljne nesreče ne včinił. Nekteri pripovedujejo, da so kmetje tudi kačo zasledili in mervto zalezli tikraj vola med pečovjem. Morda jo je vol, ako ga je res travo mulivšega na jezik pičila, hipoma med zobe vjel, ter smertno ranil? Ako se poterdi, da je tudi kača mervta, je to zares čudni primerlje, kakoršen se menda davno že dogodil ni!

Od kar sim vam zadnjikrat pisal, se je jela že spet krompirja navadna gnjilina prijemati, in krompir je zdaj dvojnemu sovražniku v pestéh; od jedne strani ga červ razjeda, od druge pa gnjilina morí! — Že nekoliko dni ogledujemo tudi pri nas repato zvezdo na večernem nebu. Jo zagledati, so lahkoverni ljudje kar hitro srečo napovedovali, vražarji pa nesrečo prerokovali.

Iz Ljubljane. Ker gré letošnje šolsko leto za učence podkovijske in živinozdravniške učilnice v Ljubljani s tem mescom h koncu, bojo očitne preskušnje v imenovani učilnici od 10. do 12., od 3. do 6. ure iz sledečih nauk: 5. dan tega mesca iz rastlinoznanstva, — 9. t. m. iz podkovstva, — 12. t. m. iz raztelesovanja živinskega trupla in znanstva njegovih opravil v zdravem stanju, — 15. t. m. iz spoznavanja bolezin in znanstva zdravil, — 19. t. m. iz ozdravljanja bolezin unanijih in notranjih, — 22. t. m. iz natoroznanstva domače živine, živinoreje, iz znanstva unanijih oblik, in porodoznanstva, — 26. t. m. iz ogledovanja klavne živine in mesa, in iz sodniškega živinoslovja. Preskušnje za kovače iz djanskega podkovstva na kovačnici se pričó 3. sept.

Iz Ljubljane. Ljubljancanje še ne pomnijo tacega smradú, kakor ga vživamo sedaj dan na dan že več tednov, kadar se dim iz gorečega mahú (močvirja) čez mesto vleže. Veliko se je že govorilo, kako bi se dala ta nadloga za mesto odpraviti. Če se že le mah žgati mora (kar pa še ni skoz in skoz dognano), naj bi se saj krajši čas določil za to, da bi nas ne dušil tako dolgo! — V današnjih Dunajskih vradnih novinah bremo, da pride gosp. Janez Kersnik, sedaj c. k. okrajni adjunkt v Senožečah, za c. k. kresijskega komisarja v vojvodino serbsko.

Novičar iz mnogih krajev.

Sliši se, da je iz Išel-a došel c. k. ministorstvom cesarski ukaz, naj se dela za novo uredbo političnih gospósk tako pospešijo, da bojo že do 1. oktobra dogotovljene. — Govori se, da misli vlada napravo stranskih železnic, ki se sklepajo z velíciimi železnimi cestami, prepušati privatnim začetnikom ali družbam na delnice ali akcie. — Deželna komisija za odvezo zemljiš na Tiroljskem je dodelala svoje opravila. — Za veliki tabor blizu Olomuca na Marskem, ki se bo začel 15. dan tega mesca in končal konec mesca, se delajo že obširne priprave; razprostil se bo skor na miljo delječ; za konje topništva in konjnikov je več tisuč novega jermenovja in sedlovja naročeno; za vojake se bo vsak dan potrebovalo 140 centov mesa, ktereга ceno je ondašnje okrajno poglavarstvo določilo, da ne smé višji biti kakor po 11 krajc. funt. — Repata zvezda bo, kakor zdej zvémó, v nedeljo, 4. dan t. m. zginila spred naših oči. — 24. pretek. mesca je huda ura po velikem delu Českega veliko škode storila.

— Unidan smo povedali od nekega fanta na Českem, ki je 18 let za deklé veljal; na dalje zvémó zdej, da je tisto deklé samo prišlo k okrajnemu poglavarju in reklo, da ni deklé, ampak fant in da hoče soldat biti; na daljno preiskovanje se je pokazalo, da tisto deklé še dvé sestri ima, eno 24, drugo 13 let staro, ki ste ob rojstvu le po zmoti babice za dekleti spoznane bile, zdej se pa vidi, da so vsi fantje. — Sultan je z zahvalo poslal enmalo popravljeni Dunajski predlog cesarju na Dunaj: naj ga pošlje rusovskemu caru v Petrograd; po tem takem bo preteklo še nekaj dni, preden bo sklep vsega. Rusi bojo javalne to zimo zapustili knežije. — V Semendrii so vjeli popotnika, ki je imel dokaj natisnjenih pisem pri sebi, ki hujskajo Serbe zoper njih kneza in turške Slované zoper sultana; peljali so ga v tabor k Omerpašatu. — Že napovedana ženitev kneza Černogorskega bo zavolj političnih vzrokov zaostala. — Sv. oče papež je poslal vojvodu Brabantskemu kosček Kristusovih jasic v spominek.

Današnjemu listu

je dodana 9. póla „občne zgodovine“.